

2. KONGREGACJA NAUKI WIARY

Instrukcja na temat modlitwy w celu osiągnięcia uzdrowienia od Boga

Kard. Joseph Ratzinger
Prefekt Kongregacji Nauki Wiary

PISMO SKIEROWANE DO KARD. JÓZEFA GLEMPA WPROWADZAJĄCE DO INSTRUKCJI NA TEMAT MODLITWY W CELU OSIĄGNIĘCIA UZDROWIENIA OD BOGA

Rzym, 15 listopada 2000

61/89-11842

Eminencjo,

już od dłuższego czasu wielu wiernych, jak również Biskupów i Kapłanów, zwróciło uwagę Kongregacji Nauki Wiary na problem powracający z pewną systematycznością. Chodzi mianowicie o przedstawienie opinii odnośnie tak zwanych uzdrowień, które mają miejsce podczas szczególnych celebracji liturgicznych lub nieliturgicznych, rozpowszechnionych na całym świecie.

W wymienionych celebracjach uzdrowienia są wypraszane posługując się specjalnymi rytami (modlitwy, nałożenie rąk, namaszczenia, itd.) wykonywanymi nawet z aprobatą Duchowieństwa, choć czasami wyrażoną w sposób domniemany, jak na przykład poprzez samą ich obecność. To wszystko powoduje ruch dużych grup ludzi, którzy gromadzą się w różnych miejscach, w celu otrzymania lub ujrzenia cudu.

Bardzo często podczas tych celebracji rozgłasza się zaistnienie dokonanego uzdrowienia, pobudzając w ten sposób oczekiwanie na to samo zjawisko podczas innych, podobnych spotkań. W tym kontekście odwołuje się czasami do tak zwanego „charyzmatu uzdrawiania”.

Spotkania modlitewne w celu otrzymania uzdrowienia domagają się właściwego ich osądu pod względem liturgicznym, szczególnie ze strony prawowitej władzy kościelnej, która ma obowiązek czuwać i określić odpowiednie normy w celu poprawnego przebiegu celebracji liturgicznych.

Z tych też powodów Kongregacja zdecydowała opublikować *Instrukcję na temat modlitwy w celu osiągnięcia uzdrowienia od Boga* (por. Załącznik), która ma służyć przede wszystkim Ordynariuszom miejsc, aby mogli lepiej kierować wiernych w tej sprawie, popierając to co jest w niej dobre i usuwając to, czego należałoby unikać.

Korzystając z okazji przesyłam Eminencji jak najserdeczniejsze pozdrowienia, życząc obfitości łask Bożych.

Oddany w Panu
Joseph Ratzinger
Kard. Joseph Ratzinger
Prefekt Kongregacji Nauki Wiary

INSTRUKCJA NA TEMAT MODLITWY W CELU OSIĄGNIĘCIA UZDROWIENIA OD BOGA

Rzym, 14 września 2000

WSTĘP

Gorące pragnienie szczęścia, głęboko zakorzenione w sercu człowieka, łączy się ściśle z dążeniem do uwolnienia od choroby i do zrozumienia jej sensu, gdy się jej doświadcza. Jest to ludzkie doświadczenie, które znajduje w Kościele szczególnie oddźwięk, ponieważ w taki czy inny sposób dotyczy wszystkich.

Właśnie przez niego choroba jest rozumiana jako środek zjednoczenia z Chrystusem i wewnętrznego oczyszczenia, zaś ze strony tych, którzy opiekują się chorą osobą, jako okazja do czynienia miłosierdzia. Ponadto choroba także, jak i inne cierpienia ludzkie, stanowi uprzywilejowany moment modlitwy: czy to jako prośba o łaskę, aby przyjąć chorobę w świetle wiary i zgodzić się z wolą Bożą, czy również jako błaganie o otrzymanie uzdrowienia.

Modlitwa, która wyraża błaganie o przywrócenie zdrowia, jest zatem praktyką obecną w każdej epoce Kościoła, także dzisiaj. To co jednak stanowi nowe zjawisko, w pewnym sensie, jest fakt rozprzestrzeniania się wspólnot modlitewnych, połączonych niekiedy z celebracją liturgiczną, celem otrzymania od Boga uzdrowienia. W wielu przypadkach, nie całkiem odosobnionych, rozgłasza się istnienie otrzymanych uzdrowień, wzbudzając w ten sposób oczekiwanie tego samego zjawiska w innych, podobnych spotkaniach. W tym kontekście mówi się czasem o domniemanym charyzmacie uzdrawiania.

Tego rodzaju spotkania modlitewne w celu otrzymania uzdrowienia stwarzają ponadto problem ich słusznego osądu pod względem liturgicznym w szczególności sposób przez władzę kościelną, która ma obowiązek czuwać i określić odpowiednie normy poprawnego przebiegu celebracji liturgicznych.

Dlatego wydaje się rzeczą słuszną opublikowanie Instrukcji stosownie do kan. 34 Kodeksu Prawa Kanonicznego, która służyłaby jako pomoc przede wszystkim Ordynariuszom miejsc, aby lepiej mogli kierować wiernych w tej sprawie, popierając to, co jest w niej dobre i usuwając to, czego należałoby unikać.

Potrzeba było jednak, aby normy dyscyplinarne były przedstawione w odpowiednim kontekście doktrynalnym, który zapewniłby należną orientację i wyjaśniałby słusność normatywną. W tym celu do tych norm dyscyplinarnych zostają dołączone aspekty doktrynalne na temat łask uzdrawiania i modlitw, aby je otrzymać.

I. ASPEKTY DOKTRYNALNE

1. Choroba i uzdrowienie: znaczenie i wartość w ekonomii zbawienia

„Człowiek, choć powołany do radości, w swoim codziennym życiu doświadcza cierpienia i bólu w najrozmaitszych formach”.¹ Dlatego Pan w swoich obietnicach zbawczych zapowiada radość serca połączoną z uwolnieniem od cierpienia (por. Iz

¹ Jan Paweł II, Adhortacja Apostolska *Christifideles laici*, 53: AAS 81 (1989) 498.

30,29; 35,10; Bar 4,29). W rzeczywistości to On jest tym, który wybawia „od zła wszelkiego” (Mdr 16,8). Cierpienia, które towarzyszą chorobie, są rzeczywistością stale obecną w ludzkich dziejach i ponadto są przedmiotem głębokiego pragnienia człowieka uwolnienia się od nich i od wszelkiego zła.

W Starym Testamencie „Izrael doświadcza tego, że choroba w tajemniczy sposób wiąże się z grzechem i złem”.² Wśród grożących kar Bożych za niewierność ludu, choroba zajmuje poczesne miejsce (por. Pwt 28,21-2227-2935). Chory, który błaga Boga o uzdrowienie, uznaje, że został słusznie ukarany za swoje grzechy (por. Ps 37; 40; 106,17-21).

Choroba dotyka jednak również sprawiedliwych i człowiek stawia sobie pytanie: dlaczego? W Księdze Hioba to pytanie przewija się na licznych stronicach.

„Jeśli prawdą jest, że cierpienie ma sens jako kara wówczas, kiedy jest związana z winą - to natomiast nie jest prawdą, że każde cierpienie jest następstwem winy i posiada charakter kary. Postać sprawiedliwego Hioba jest szczególnym na to dowodem w Starym Testamencie... Jeśli godzi się doświadczyć Hioba cierpieniem, to - aby wykazać jego sprawiedliwość. Cierpienie ma charakter próby”.³

Choroba, chociaż może mieć aspekt pozytywny jako próba wierności sprawiedliwego i środek wynagrodzenia sprawiedliwości pogwałconej przez grzech, a także, aby grzesznik opamiętał się i przeszedł drogę nawrócenia, pozostaje jednak złem. Dlatego prorok zapowiada przyszłe czasy, w których nie będzie już chorób i kalectw, a bieg życia nie będzie już więcej przerywany śmiertelną chorobą (por. Iz 35,5-6; 65,19-20).

Jednak dopiero w Nowym Testamencie znajduje się pełną odpowiedź na pytanie, dlaczego choroba dotyka także sprawiedliwych. W działalności publicznej Jezusa, jego spotkania z chorymi nie są sporadyczne, lecz ciągłe. Uzdrawia On wiele osób w sposób cudowny. Toteż cudowne uzdrowienia charakteryzują całą jego działalność: „Jezus obchodził wszystkie miasta i wioski. Nauczał po tamtejszych synagogach, głosił Ewangelię królestwa i leczył wszystkie choroby i wszystkie słabości” (Mt 9,35; por. 4,23). Uzdrowienia są znakami Jego mesjańskiej misji (por. Łk 7,20-23). Ukazują one zwycięstwo królestwa Bożego nad wszelkimi formami zła i stają się symbolami uleczenia całego człowieka, ciała i duszy. W rzeczywistości służą udowodnieniu, że Jezus ma władzę odpuszczania grzechów (por. Mk 2,1-12), są znakami zbawczych dóbr, jak uzdrowienie chromego przy sadzawce Betesda (por. J 5,2-9.19-21) i ślepego od urodzenia (por. J 9).

Także początkom ewangelizacji, według wskazań Nowego Testamentu, towarzyszyły liczne cudowne uzdrowienia, które umacniały siłę ewangelicznej Nowiny. Ta moc została obiecana przez Jezusa zmartwychwstałego i pierwsze wspólnoty chrześcijańskie widziały, jak urzeczywistniała się ona wśród nich: „Oto cuda, które towarzyszyć będą tym, co uwierzą (...). Na chorych ręce kłaść będą i będą zdrowi” (Mk 16,17-18). W czasie przepowiadania Filipa w Samarii wydarzyło się cudowne uzdrowienie: „Filip przybył do miasta Samarii i głosił im Chrystusa.

² *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1502.

³ Jan Paweł II, List Apostolski *Salvifici doloris*, 11: AAS 76 (1984) 212.

Tłumy słuchały z uwagą i skupieniem słów Filipa, ponieważ widziały cuda, które czynił. Z wielu bowiem opętanych wychodziły z głośnym krzykiem duchy nieczyste, wielu też sparaliżowanych i chromych zostało uzdrowionych” (Dz 8,5-7). Św. Paweł przedstawia swoje przepowiadanie Ewangelii charakteryzujące się znakami i cudami dokonywanymi mocą Ducha: „Nie odważę się jednak wspominać niczego, jak tylko to, czego dokonał przeze mnie Chrystus w doprowadzeniu pogan do posłuszeństwa (wierze) słowem, czynem, mocą znaków i cudów, mocą Ducha Świętego” (Rz 15,18-19; por. 1 Tes 1,5; 1 Kor 2,4-5). Nie jest bezpodstawne założenie, że te znaki i cuda ukazujące Bożą moc, która towarzyszyła przepowiadaniu Ewangelii, wyrażały się przeważnie w cudownych uzdrowieniach. Były znakami nie związanymi wyłącznie z osobami Apostołów, lecz dokonywały się także poprzez wiernych: „Czy Ten, który udziela wam Ducha i działa cuda wśród was, czyni to dlatego, że wykonujecie czyny nakazane przez Prawo, czy też dlatego, że dajecie posłuch wierze?” (Ga 3,5).

Mesjańskie zwycięstwo nad chorobą, jak i nad innymi cierpieniami ludzkimi nie dokonuje się jedynie przez ich usunięcie w cudownych uzdrowieniach, lecz także przez dobrowolne i niewinne cierpienie Chrystusa w jego męce, dając każdemu człowiekowi możliwość współuczestnictwa w niej. Właśnie „sam Chrystus, który jest bez grzechu, wypełniając to, co jest napisane w prorocztwie Izajasza, w swojej męce wziął na siebie wszelkie rany i uczestniczył we wszystkich ludzkich cierpieniach (por. Iz 53,4-5)”⁴. Co więcej: „W krzyżu Chrystusa nie tylko Odkupienie dokonało się przez cierpienie, ale samo cierpienie ludzkie zostało też odkupione. (...) Dokonując Odkupienia przez cierpienie, Chrystus wyniósł zarazem ludzkie cierpienie na poziom Odkupienia. Przeto też w swoim ludzkim cierpieniu każdy człowiek może stać się uczestnikiem odkupieńczego cierpienia Chrystusa”⁵.

Kościół traktuje chorych nie tylko jako przedmiot swej miłosiernej troski, lecz także rozpoznając w nich wezwanie „do czynnego przeżywania ludzkiego i chrześcijańskiego powołania i do udziału we wzrastaniu królestwa Bożego w nowy, jeszcze cenniejszy sposób. Słowa św. Pawła apostoła, które powinny stać się programem ich życia, są światłem pozwalającym dostrzec, że sytuacja, w której się znaleźli jest także łaską: „W moim ciele dopełniam braki udręk Chrystusa dla dobra Jego Ciała, którym jest Kościół” (Kol 1,24). Właśnie to odkrycie doprowadziło Apostoła do radości: „Teraz raduję się w cierpieniach za was” (Kol 1,24)”⁶. Jest to radość paschalna, owoc Ducha Świętego. Podobnie jak św. Paweł, również „wielu chorych może żyć «pośród wielkiego ucisku z radością Ducha Świętego»(1 Tes 1,6) i być świadkami Chrystusowego Zmartwychwstania”⁷.

2. Pragnienie uzdrowienia i modlitwa o jego otrzymanie

Pragnienie chorego, aby otrzymać uzdrowienie jest czymś dobrym i głęboko ludzkim, szczególnie kiedy wyraża się ono w ufnej modlitwie zwróconej do Boga i zakła-

⁴ *Rituale Romanum*, Ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, Auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, *Ordo Unctionis Infirmorum eorumque Pastoralis Curae*, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis, MCMLXXII, n. 2.

⁵ Jan Paweł II, List Apostolski *Salvifici doloris*, 19: AAS 76 (1984) 225.

⁶ Jan Paweł II, Adhortacja Apostolska *Christifideles laici*, 53: AAS 81 (1989) 499.

⁷ *Tamże*, n. 53.

da przyjęcie woli Bożej. Do niej nawołuje Syrach: „Synu, w chorobie swej nie odwracaj się od Pana, lecz módl się do Niego, a On cię uleczy” (Syr 38,9). Niektóre psalmy zawierają prośbę o uzdrowienie (por. Ps 6; 37; 40; 87).

Podczas publicznej działalności Jezusa, wielu chorych zwraca się do Niego, czy to osobiście, czy za pośrednictwem swoich przyjaciół lub krewnych, prosząc o przywrócenie zdrowia. Pan przyjmuje te błagania i Ewangelie nie zawierają żadnego śladu nagany takiej modlitwy. Jedynym zarzutem Chrystusa jest brak wiary: „Jeśli możesz? Wszystko możliwe jest dla tego, kto wierzy” (Mk 9,23; por. Mk 6,5-6; J 4,48).

Nie tylko godna pochwały jest modlitwa pojedynczych wiernych, którzy proszą o uzdrowienie własne lub drugich, lecz także cały Kościół w liturgii prosi Pana o zdrowie dla chorych. Przede wszystkim posiada on sakrament „specjalnie przeznaczony do umocnienia osób dotkniętych chorobą - namaszczenie chorych”.⁸ Tego sakramentu „Kościół udziela swoim członkom przez namaszczenie i modlitwę kapłanów, polecając chorych cierpiącemu i uwielbionemu Panu, by ich dźwignął i zbawił”.⁹ Bezpośrednio przed błogosławieństwem oleju Kościół modli się, aby „ci, którzy zostaną namaszczeni tym olejem byli uczestnikami pocieszenia na ciele, w duszy i w duchu, oraz zostali uwolnieni od wszelkiego bólu, od wszelkiej ułomności i od wszelkiego cierpienia”;¹⁰ a następnie w dwóch pierwszych formularzach modlitwy po namaszczeniu prosi się również o uzdrowienie chorego.¹¹ Zważywszy, że sakrament jest rękojmią i obietnicą przyszłego królestwa, modlitwa ta jest także zapowiedzią zmartwychwstania, kiedy „śmierci już odtąd nie będzie. Ani żałoby, ni krzyku, ni trudu już (odtąd) nie będzie, bo pierwsze rzeczy przeminęły” (Ap 21,4). Ponadto Mszał Rzymski zawiera formularz Mszy świętej pro infirmis (za chorych), w której prosi się nie tylko o laski duchowe, lecz również o zdrowie dla chorych.¹²

W *De benedictionibus* Rytuału Rzymskiego istnieje *Ordo benedictionis infirmorum*, zawierające różne teksty modlitw, w których jest wyrażona prośba o uzdrowienie: w drugim formularzu *Preces*,¹³ w czterech *Orationes benedictionis pro adultis*,¹⁴ w dwóch *Orationes benedictionis pro pueris*¹⁵ i w modlitwie *Ritus brevior*.¹⁶

Oczywiście modlitwa nie wyklucza - a raczej wręcz przeciwnie - dodaje odwagi do użycia środków naturalnych potrzebnych do utrzymania lub przywrócenia zdrowia, jak również zachęca synów i córki Kościoła do troski o chorych i do niesienia im ulgi na ciele i duchu, starając się przezwyciężyć chorobę. W rzeczywistości „sama

⁸ *Katechizm Kościoła Katolickiego*, n. 1511.

⁹ *Rituale Romanum, Ordo Unctionis Infirmorum eorumque Pastoralis Curae*, n. 5.

¹⁰ Tamże, n. 75.

¹¹ Por. tamże, n. 77.

¹² Por. *Missale Romanum, Ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, Auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, Ordo Unctionis Infirmorum eorumque Pastoralis Curae*, Editio typica altera, Typis Polyglottis Vaticanis MCMLXXXV, 838-839.

¹³ Por. *Rituale Romanum, Ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, Auctoritate Joannis Pauli II promulgatum, De Benedictionibus*, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis MCMLXXXIV, n. 305.

¹⁴ Por. tamże, n. 306-309.

¹⁵ Por. tamże, n. 315-316.

¹⁶ Por. tamże, n. 319.

Opatrzność Boża postanowiła, aby człowiek wytrwale walczył z wszelkimi chorobami i troskliwie zabiegał o dobre zdrowie”.¹⁷

3. Charyzmat uzdrawiania w Nowym Testamencie

Cudowne uzdrowienia nie tylko potwierdzały siłę ewangelicznego przepowiadania w czasach apostołskich, lecz sam Nowy Testament mówi o prawdziwym i właściwym darze uzdrawiania chorych, udzielonym przez Jezusa Apostołom i innym pierwszym ewangelizatorom. I tak, w powołaniu Dwunastu do ich pierwszej misji, według przekazu św. Mateusza i św. Łukasza, Pan udziela im „władzy nad duchami nieczystymi, aby je wypędzali i leczyli wszelkie choroby i wszelkie słabości” (Mt 10,1; por. Łk 9,1) i nakazuje im: „Uzdrowiajcie chorych, wskrzeszajcie umarłych, oczyszczajcie trędowatych, wypędzajcie złe duchy” (Mt 10,8). Także posyłając siedemdziesięciu dwóch uczniów, Pan nakazuje: „Uzdrowiajcie chorych, którzy tam się znajdują” (Łk 10,9). Władza zostaje zatem przekazana w kontekście posłania, nie dla wywyższenia osobistego, lecz dla potwierdzenia ich misji.

Dzieje Apostolskie przedstawiają w sposób ogólny cuda dokonywane przez Apostołów: „Apostołowie czynili wiele znaków i cudów” (Dz 2,43; por. 5,12). Były to cuda i znaki, a więc dzieła nadzwyczajne, które objawiały prawdę i siłę ich misji. Jednak oprócz tych krótkich, ogólnych wskazań, Dzieje Apostolskie mówią przede wszystkim o cudownych uzdrowieniach dokonanych dzięki poszczególnym głosicielom Ewangelii: Szczepana (por. Dz 6,8), Filipa (por. Dz 8,6-7), a przede wszystkim Piotra (por. Dz 3,1-10; 5,15; 9,33-34.40-41) i Pawła (por. Dz 14,3.8-10;15,12;19,11-12; 20,9-10; 28,8-9).

Zarówno zakończenie Ewangelii św. Marka, jak i List do Galatów, o czym wspominało wyżej, poszerzają perspektywę i nie ograniczają cudownych uzdrowień do działalności Apostołów i innych głosicieli Ewangelii, mających znaczącą rolę w pierwszej misji. W tym sensie otrzymują specjalne znaczenie odniesienia do „charyzmatów uzdrawiania” (por. 1 Kor 12,9.28.30). Znaczenie pojęcia „charyzmatu”, samo w sobie jest szerokie i oznacza: „dar wspaniałomyślny”, a w tym przypadku chodzi o „dary otrzymanych uzdrowień”. Te łaski, w liczbie mnogiej, są udzielane pojedynczej osobie (por. 1 Kor 12,9), i dlatego nie powinny być rozumiane w sensie przydzielania, to znaczy jako uzdrowienia, które każdy z uzdrowionych otrzymuje dla siebie samego, lecz jako dar udzielony osobie dla otrzymania łaski uzdrawiania dla drugich. Jest on udzielony „w tym samym Duchu (in uno Spiritu)”, lecz nie mówi się nic więcej w jaki sposób owa osoba otrzymuje uzdrowienia. Nie jest bezpodstawna myśl, że dokonuje się ono dzięki modlitwie, której może towarzyszyć jakiś symboliczny gest.

W Liście św. Jakuba jest wzmianka o działaniu Kościoła poprzez kapłanów na rzecz zbawienia, także w znaczeniu fizycznym, osób chorych. Nie chodzi tutaj jednak o cudowne uzdrowienia: jesteśmy w innym kontekście niż „charyzmaty uzdrawiania” z 1 Kor 12,9. „Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśli by popełnił grzechy, będą mu od-

¹⁷ *Rituale Romanum, Ordo Unctionis Infirmorum eorumque Pastoralis Curae*, n. 3.

puszczone” (Jk 5,14-15). Chodzi tutaj o działanie sakramentalne: mówi się o namaszczeniu chorego olejem i o modlitwie „nad nim”, nie tyle o modlitwie „za niego”, jakby chodziło wyłącznie o modlitwę wstawieniową lub prośbę; przeto powyższy tekst mówi o skutecznym działaniu nad chorym.¹⁸ Czasowniki „będzie ratunkiem” i „podźwignie” nie sugerują wyłącznego działania odnoszącego się do otrzymania uzdrowienia fizycznego, lecz w jakimś sensie zakładają je. Pierwszy czasownik, jakkolwiek w innych przypadkach występujących w Liście odnosi się do ratunku duchowego (por. 1,21; 2,14; 4,12; 5,20), jest także użyty w Nowym Testamencie w sensie „uzdrowienia” (por. Mt 9,21; Mk 5,28.34; 6,56; 10,52; Łk 8,48); drugi czasownik, chociaż niekiedy znaczy „wskrzesić” (por. Mt 10,8; 11,5; 14,2), jest także używany dla wskazania na gest „podźwignięcia” osoby dotkniętej chorobą, uzdrawiając ją cudośnie (por. Mt 9,5; Mk 1,31; 9,27; Dz 3,7).

4. Modlitwa o uzdrowienie przez Boga w Tradycji

Ojcowie Kościoła uważali za rzecz normalną, aby wierzący prosił Boga nie tylko o zdrowie ducha, ale również ciała. Św. Augustyn odnośnie do dóbr życia, zdrowia i fizycznej doskonałości pisał: „Należy się modlić o ich zachowanie, jeśli je posiadamy i o ich dar, jeśli jesteśmy ich pozbawieni”.¹⁹ Ten sam Ojciec Kościoła zostawił nam świadectwo o uzdrowieniu przyjaciela, otrzymanym dzięki modlitwie biskupa, kapłana i diakona w jego domu.²⁰

Takie samo znaczenie widzimy w rytach liturgicznych zarówno zachodnich, jak i wschodnich. W modlitwie po Komunii św. prosi się, „aby moc tego sakramentu (...) przeniknęła ciało i duszę”.²¹ W uroczystej liturgii Wielkiego Piątku zaprasza się do modlitwy do Boga Ojca wszechwiedzącego, aby „oddalił choroby (...), przywrócił zdrowie chorym”.²² Wśród tekstów bardziej znaczących wskazuje się na błogosławieństwo oleju chorych. Prosi się w nim Boga o obdarzenie swoim świętym błogosławieństwem, aby „ci, którzy zostaną namaszczeni tym olejem, byli uczestnikami pocieszenia na ciele, w duszy i w duchu, oraz zostali uwolnieni od wszelkiego bólu, od wszelkiej ułomności i od wszelkiego cierpienia”.²³

Podobne wyrażenia spotykamy we wschodnich rytach namaszczenia chorych. Przypominamy jedynie niektóre bardziej znaczące: w rycie bizantyjskim podczas namaszczenia chorych prosi się: „Ojcze święty, lekarzu dusz i ciał, który posłałeś Twojego jedyne Syna Jezusa Chrystusa dla leczenia każdej choroby i uwolnienia nas od śmierci, uzdrów przez łaskę Twojego Syna Jezusa Chrystusa także tego twojego sługę z choroby ciała i ducha, która go dręczy”.²⁴ W rycie koptyjskim prosi się Pana o błogosławieństwo oleju, aby wszyscy ci, którzy będą nim namaszczeni, mogli otrzymać zdrowie duszy i ciała. Następnie, podczas namaszczenia chorego, kapłani, po wezwaniu osoby Jezusa Chrystusa posłanego na świat, „aby uzdrowić wszystkie

¹⁸ Por. Sobór Trydencki, Sesja XIV, *Doctrina de sacramento extremae unctionis*, rozdz. 2: DS 1696.

¹⁹ Augustinus, *Epistulae* 130, VI, 13: CSEL 44, 55 (=PL 33, 499).

²⁰ Por. Augustinus, *De Civitate Dei* 22, 8, 3: CCSL 48, 817-818 (=PL 41, 762-763).

²¹ Por. *Missale Romanum*, 563.

²² Tamże, *Oratio unisversalis*, n. X (*Pro tribulatis*), 256.

²³ *Rituale Romanum, Ordo Unctionis Infirmorum eorumque Pastoralis Curae*, n. 75.

²⁴ Goar J., *Euchologion sive Rituale Graecorum*, Venetiis 1730 (Graz 1960), 338.

choroby i uwolnić od śmierci”, proszą Boga „o uzdrowienie chorego z choroby ciała i skierowanie go na słuszną drogę”.²⁵

5. „Charyzmat uzdrawiania” w obecnej sytuacji

W czasie historii Kościoła nie brakowało świętych cudotwórców, którzy dokonywali cudownych uzdrowień. Fenomen ten, jak wiadomo, nie ograniczał się do czasów apostołskich; jednak tak zwany „charyzmat uzdrawiania”, na temat którego wydaje się niezbędnym danie niektórych wyjaśnień doktrynalnych, nie dotyczy owych zjawisk cudotwórczych. Pytanie, które nurtuje obecnie, jest przede wszystkim związane z problemem specjalnych spotkań modlitewnych organizowanych celem otrzymania cudownego uzdrowienia wśród uczestniczących chorych lub modlitw w tym samym celu po zakończeniu Komunii św.

O uzdrowieniach związanych z miejscami modlitwy (sanktuaria, przy relikwiach męczenników lub innych świętych itd.), mamy liczne świadectwa w długich dziejach Kościoła. One przyczyniły się do upowszechnienia w starożytności i średniowieczu pielgrzymek do niektórych sanktuariów, które stały się sławne także z tego powodu, jak sanktuarium św. Marcina z Tours lub katedra św. Jakuba w Composteli i wiele innych. Również dzisiaj ma miejsce to samo zjawisko, na przykład już od ponad stu lat w sanktuarium w Lourdes. Jednakże te uzdrowienia nie zakładają „charyzmatu uzdrawiania”, ponieważ nie odnoszą się do ewentualnego podmiotu tego charyzmatu, lecz należy brać je pod uwagę w doktrynalnej ocenie powyższych spotkań modlitewnych.

Jeśli chodzi o spotkania modlitewne w celu otrzymania uzdrowienia - w celu, jeśli nie dominującym, to przynajmniej mającym wpływ na program spotkań należy odróżnić te, które mogą domniemywać „charyzmat uzdrawiania” - czy to prawdziwy czy pozorny, i inne bez odniesienia do takiego charyzmatu. Aby tym spotkaniem można było przypisać ewentualny charyzmat musi ujawnić się w nich jako decydujący dla skuteczności modlitwy udział jakichś pojedynczych osób lub kwalifikowanej kategorii osób, na przykład tych, którzy przewodzą spotkaniu. Jeśli nie istnieje związek z „charyzmatem uzdrawiania”, oczywiście celebracje przewidziane w księgach liturgicznych, jeśli się dokonują z przestrzeganiem norm liturgicznych, są dozwolone, a często konieczne, jak to jest w przypadku Mszy św. w intencji chorych (pro infirmis). Jeśli nie zachowują norm liturgicznych, mamy do czynienia z nadużyciem.

W sanktuariach odbywają się także często inne celebracje, które same w sobie nie mają na celu uproszenia u Boga łaski uzdrowień, lecz które w zamiarach organizatorów i uczestników mają - jako ważny element ich celu - otrzymanie uzdrowień; organizuje się w tym celu celebracje liturgiczne (na przykład wystawienie Najświętszego Sakramentu z błogosławieństwem) lub paraliturgiczne, to znaczy popierane przez Kościół ludowe praktyki pobożnościowe, jak uroczyste odmawianie różańca. Także te celebracje są dozwolone, jeśli nie zmienia się ich autentycznego znaczenia. Na przykład nie można by postawić na pierwszym miejscu pragnienia otrzymania uzdrowienia chorych, pozbawiając wystawienie Najświętszego Sakramentu jego własnego

²⁵ Denzinger H., *Ritus Orientalium in administrandis Sacramentis*, Würzburg 1863 (Graz 1961) 2, 497-498.

celu; ono właśnie „doprowadza wiernych do uznania w Nim cudownej obecności Chrystusa i zaprasza ich do duchowej jedności z Nim, jedności, która osiąga swój szczyt w Komunii sakramentalnej”.²⁶

„Charyzmat uzdrawiania” nie jest dany jakiejś określonej kategorii wiernych. Jest czymś bardzo oczywistym, że św. Paweł, chociaż przedstawia różne charyzmaty w 1 Kor 12, to nie przypisuje daru „charyzmatu uzdrawiania” szczególnej grupie, czy to apostołom, czy prorokom, czy uczniom, czy tym, którzy sprawują władzę, lub też innym; co więcej, mówi o innej logice, która kieruje ich udzielaniem: „Wszystko zaś sprawia jeden i ten sam Duch udzielając każdemu tak, jak chce” (1 Kor 12,11). Zatem w spotkaniach modlitewnych organizowanych celem wyproszenia uzdrowień byłoby całkowicie arbitralne przypisanie „charyzmatu uzdrawiania” jakiejś kategorii uczestników na przykład animatorom grupy; pozostaje tylko zdać się na wolną wolę Ducha Świętego, który udziela niektórym specjalnego charyzmatu uzdrawiania, aby okazać moc łaski Zmartwychwstałego. Z drugiej strony, dzięki modlitwom najbardziej usilnym nie otrzymujemy uzdrowienia ze wszystkich chorób. W ten sposób św. Paweł musi nauczyć się od Pana, że „wystarczy ci Mojej łaski. Moc bowiem w słabości się doskonali” (2 Kor 12,9), i że znoszenie cierpienia może mieć jako sens także to, że „dopełniam braki udęk Chrystusa w moim ciele dla dobra Jego Ciała, którym jest Kościół” (Kol 1,24).

II. NORMY DYSCYPLINARNE

Art.1- Każdy wierny może bez przeszkód zwracać się do Boga w modlitwach celem otrzymania uzdrowienia. Gdy są one zanoszone w kościele lub w innym miejscu świętym, jest rzeczą stosowną, aby były one prowadzone przez szafarza mającego posługę święceń.

Art. 2 - Modlitwy o uzdrowienie kwalifikują się jako liturgiczne, jeśli są umieszczone w księgach liturgicznych zatwierdzonych przez kompetentną władzę kościelną; w przeciwnym razie nie są liturgicznymi.

Art. 3 § 1. Liturgiczne modlitwy o uzdrowienie celebruje się według przepisane go rytu i w stroju liturgicznym wskazanym w *Ordo benedictionis infirmorum Rytuału Rzymskiego*.²⁷

§ 2. Konferencje Biskupów zgodnie z tym, co zostało postanowione w *Praenotanda*, V., *De aptationibus quae Conferentiae Episcoporum competunt*,²⁸, tego samego *Rytuału Rzymskiego*, może dokonać adaptacji rytu błogosławieństwa chorych, uważanych z punktu widzenia duszpasterskiego za stosowne lub nawet konieczne, po uprzednim potwierdzeniu przez Stolicę Apostolską.

Art. 4 § 1. Biskup diecezjalny²⁹ ma prawo wydać normy dla własnego Kościoła partykularnego odnośnie celebracji liturgicznej w celu uzdrowienia według kan. 838, § 4.

²⁶ *Rituale Romanum*, Ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, Auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, *De Sacra Communione et de Cultu Mysterii Eucharistici Extra Missam*, Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis, MCMLXXIII, n. 82.

²⁷ Por. *Rituale Romanum*, *De Benedictionibus*, nn. 290-320.

²⁸ Por. tamże, n. 39.

²⁹ I jemu równorzędni. Por. Kodeks Prawa Kanonicznego, kan. 381, § 2.

§ 2. Ci, którzy troszczą się o przygotowanie tego rodzaju celebracji, w ich realizacji muszą stosować się do wspomnianych norm.

§ 3. Pozwolenie, aby zorganizować tego rodzaju celebracje musi być wyraźne, także jeśli celebracje są organizowane przez Biskupów lub Kardynałów, albo jeśli oni w nich uczestniczą. Z powodu słusznej i odpowiedniej przyczyny, Biskup diecezjalny ma prawo zabronić również innemu biskupowi.

Art. 5 § 1. Modlitwy nieliturgiczne o uzdrowienie dokonują się w sposób odmienny od celebracji liturgicznej, jako spotkania modlitewne lub czytanie Słowa Bożego, pozostając pod nadzorem Ordynariusza miejsca według kan. 839, § 2.

§ 2. Powinno się troskliwie unikać pomieszania tych wolnych modlitw nieliturgicznych z celebracjami liturgicznymi w ścisłym tego słowa znaczeniu.

§ 3. Jest poza tym rzeczą konieczną, aby w ich realizacji nie dochodziło, przede wszystkim ze strony tych, którzy je prowadzą, do form podobnych do hysterii, sztuczności, teatralności lub sensacji.

Art. 6 § 1. Użycie środków społecznego przekazu, w szczególności telewizji, podczas gdy odbywają się modlitwy o uzdrowienie, liturgiczne i nieliturgiczne, pozostaje pod nadzorem Biskupa diecezjalnego zgodnie z dyspozycją kan. 823 i normami ustalonymi przez Kongregację Nauki Wiary w Instrukcji z 30 marca 1992 r.³⁰

Art. 7 § 1. Potwierdzając to co zostało ustalone w art. 3 i pozostawiając w mocy nabożeństwa dla chorych przewidziane w księgach liturgicznych, w celebracji Najświętszej Eucharystii, Sakramentów i Liturgii Godzin nie powinny mieć miejsca modlitwy o uzdrowienie liturgiczne i nieliturgiczne.

§ 2. Podczas celebracji, o której mowa w § 1, daje się możliwość włączenia specjalnych intencji modlitw o uzdrowienie chorych we wspólną modlitwę powszechną lub „modlitwę wiernych”, jeśli jest ona w niej przewidziana.

Art. 8 § 1. Posługa egzorcyzmu powinna być sprawowana z polecenia Biskupa diecezjalnego, według normy kan. 1172, listu Kongregacji Nauki Wiary z 29 września 1985 r.³¹ i *Rytuału Rzymskiego*.³²

§ 2. Modlitwy egzorcyzmu, zawarte w *Rytuale Rzymskim*, muszą być oddzielone od celebracji w celu uzdrowienia, liturgicznych i nieliturgicznych.

§ 3. Zabrania się bezwzględnie włączać owe modlitwy egzorcyzmu w celebrację Mszy świętej, Sakramentów i Liturgii Godzin.

Art. 9 - Ci, którzy przewodniczą celebracji liturgicznej lub nieliturgicznej w celu uzdrowienia, niech dołożą starań o utrzymanie klimatu prawdziwej pobożności w zgromadzeniu i niech kierują się konieczną roztropnością, jeśli mają miejsce uzdro-

³⁰ Por. Kongregacja Nauki Wiary, *Istruzione circa alcuni aspetti dell'uso degli strumenti di comunicazione sociale nella promozione della dottrina della fede* (Instrukcja o niektórych aspektach wykorzystywania środków społecznego przekazu w promowaniu nauki wiary), Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1992.

³¹ Por. Kongregacja Nauki Wiary, List do Ordynariuszy miejsca przypominający niektóre normy dotyczące egzorcyzmów: *Inde ab aliquot annis*, 29 września 1985: AAS 77 (1985) 1169-1170.

³² Por. *Rituale Romanum*, Ex Decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, Auctoritate Joannis Pauli II promulgatum, *De exorcismis et supplicationibus quibusdam*, Editio typica, Typis Vaticanis MIM, *Praenotanda* n. 13-19.

wienia wśród obecnych; po zakończeniu celebracji powinni zebrać obiektywnie i sumiennie ewentualne świadectwa i przedłożyć fakt kompetentnej władzy kościelnej.

Art.10 - Autorytatywna interwencja Biskupa diecezjalnego jest obowiązkowa i konieczna, gdy zachodzą nadużycia w celebracji uzdrowień tak liturgicznych jak i nieliturgicznych, w przypadku jawnego skandalu dla wspólnoty wiernych, lub gdy ma miejsce poważne nieprzestrzeganie norm liturgicznych i dyscyplinarnych.

W czasie audiencji udzielonej niżej podpisanemu Kardynałowi Prefektowi, Jego Świątobliwość Jan Paweł II zatwierdził niniejszą Instrukcję, uchwaloną na zebraniu plenarnym Kongregacji Nauki Wiary i zatwierdził jej opublikowanie.

Rzym, w siedzibie Kongregacji Nauki Wiary,
14 września 2000, w święto Podwyższenia Krzyża Świętego.

+ Joseph kard. Ratzinger
Prefekt

+ Tarcisio Bertone, S.D.B
Emerytowany arcybiskup Vercelli, *Sekretarz*

Psalmy mają ponadto w sobie przedziwną moc budzenia w duszach wszystkich ludzi pragnienia cnót. „Choć bowiem całe Pismo święte, tak Starego, jak i Nowego Testamentu, jest natchnione przez Boga i pożyteczne do nauczania - jak napisano - to jednak Księga Psalmów, jakby ogród rajski zawierający owoce wszystkich ksiąg, okazuje w psalmodii obok owoców innych ksiąg również swoje własne”. Tak właśnie uczy święty Atanazy, który słusznie dodaje: „Mnie się wydaje, że psalmy są dla śpiewającego jakby zwierciadłem, w którym może on oglądać samego siebie oraz poruszenia swej duszy i w takim usposobieniu je odmawiać”.

Toteż święty Augustyn stwierdza w Wyznaniach: „Jakże płakałem śpiewając hymny i pieśni, wzruszony do głębi słodkimi melodiami, które śpiewał Twój Kościół. Melodie przenikały moje uszy, prawda sączyła się do serca i rozpałała uczucie miłości; łzy płynęły, i było mi dobrze z nimi”.

Z konstytucji apostolskiej *Divino afflatu* papieża Piusa X